

Martina Potisk

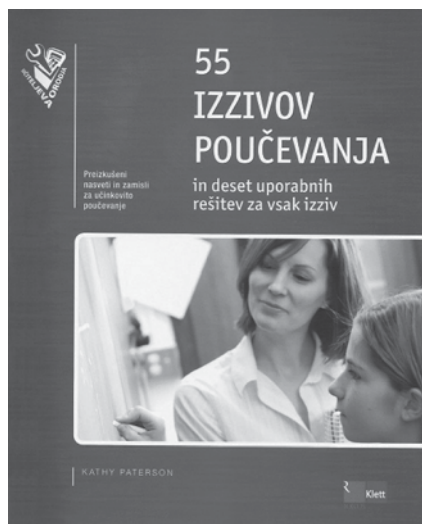
55 IZZIVOV ZA ZANIMIVEJŠI POUK

▷ Kathy Paterson: *55 izzivov poučevanja in deset uporabnih rešitev za vsak izziv: preizkušeni nasveti in zamisli za učinkovito poučevanje.* (Prevod Zdenka Pengal). Ljubljana: Rokus Klett, 2008. (Zbirka učiteljeva orodja). 86 strani.

Delo Kathy Paterson *55 izzivov poučevanja in deset uporabnih rešitev za vsak izziv* je namenjeno učiteljem vseh predmetov tako v osnovnih kot v srednjih šolah, saj je v njem mogoče najti uporabne in izvirne nasvete za vse šolske (in tudi izvenšolske) dejavnosti. V pričujoči predstavitvi želim prikazati nekatere avtoričine namige za razgiban in kreativen pouk slovenščine. Ob tem predlagam, da učitelji tudi sami posežejo po navedenem delu, preverijo njegovo uporabno vrednost in se seznanijo še z drugimi nasveti, ki v tem članku niso posebej izpostavljeni.

Delo *55 izzivov poučevanja in deset uporabnih rešitev za vsak izziv* je sestavljeno iz Uvoda in enajstih poglavij (*Skrb za druge; Notranja moč; Predanost; Skrb zase; Organiziranje; Trnki; Sporazumevanje; Vodenje razreda; Motiviranje; Vodenje pouka; Vodenje učencev*). Prva štiri poglavja obsegajo vidike učiteljeve osebne moči, preostala pa so namenjena krepitvi njegove strokovne moči, vsako pa je razdeljeno na od tri do šest »izzivov«, za katere so zapisane tudi t. i. rešitve, tj. avtoričine smernice za izboljšanje učiteljeve osebne komunikacije z učenci in njegovega podajanja učne snovi. Delo je torej zasnovano kot priročnik za izoblikovanje učiteljeve celostne podobe, saj vsebuje napotke za izgraditev njegovih osebnostnih lastnosti kot tudi namige za izpopolnitev njegovih strokovnih metod, kajti le tako lahko pomaga učencem pri njihovem osebnem razvoju in uspešnem usvajanju nove učne snovi.

V nadaljevanju se bom aktivneje posvetila predstavitvi »drugega« delu knjige, torej napotkom za krepitev učiteljeve strokovne usposobljenosti, pri čemer se strinjam z avtorico, ki v uvodu v poglavje *Trnki* pravi, da »dober začetek dneva, privlačen, vznemirljiv uvod in zaključek učne ure – vse to ima velik vpliv na uspešnost poučevanja«. (str. 41) Avtorica meni, da lahko učitelj pozornost učencev vzbudi med drugim tudi tako, da jih »ulovi na trnek« pred začetkom

ure. Učitelj, ki uporablja »trnke«, namreč pritegne pozornost učencev in obenem uživa osebno zadovoljstvo, ponos in samozavest. Prva dva izziva, ki ju zasledimo v omenjenem poglavju, sta *Poživljajoč začetek dneva* in *Dober uvod v učno uro*. Pri prvem izzivu naj izpostavim avtoričin predlog, ki priporoča prikaz kratke pesmi na platnu ob začetku učne ure, kar je še posebej uporabno pri pouku književnosti. Učitelj tako na primer učencem posreduje kratek odsek pesmi (lahko tudi odlomek proznega besedila), ki ga bo tisto uro obravnaval. Ob tem nadalje postavlja vprašanja, ki spodbujajo aktivno vključevanje učencev v učni proces in se navezujejo na njihova pričakovanja o temi, motivih, likih ipd., povezanih z obravnavanim besedilom. Na podoben način je učitelj zmožen pripraviti tudi spletno učilnico, kjer učenci zapisujejo svoje misli v zvezi z izbranim odlomkom, nato pa pri uri preverijo, ali so se njihova pričakovanja uresničila oziroma ali so jih drugačen razplet dogodkov, drugačna tematika ipd. presenetili.

Sorodnega mnenja je avtorica tudi pri drugem zgoraj omenjenem izzivu, kjer kot učinkovit uvod v učno uro predlaga uporabo podobe na platnu v zatemnjeni učilnici, kar je še posebej učinkovito npr. pri obravnavi Jenkovih *Obrazov*, kjer si je zaradi tematske naravnosti pesnikovega cikla in obdobja težko zamisliti dovolj zanimivo motivacijo. Če pa učitelj na platno projicira animacije različnih obrazov (ljudi), nato pa učencem naroči, naj strnejo svoje misli v kratek sestavek o njih, je kasneje učitelj zmožen tok učne ure brez večjih zastranitev speljati na obraz kot pesniško podobo/obliko, saj naši možgani oboje dojemajo kot prizore iz stvarnosti.

Izziv *Upoštevanje različnosti* predstavlja povezavo med vključevanjem diferenciranih metod dela in upoštevanjem različnih zmožnosti učencev. Še posebej uporabna se tukaj zdita avtoričina metoda postopnega prikaza (npr. postopna izdelava miselnega vzorca) in stopničasto reševanje, ki ju Patersonova tudi podrobneje razloži. Ena izmed možnosti je ta, da se omenjeno izvaja s pritrjevanjem didaktičnih letakov na tablo, ob katerih učenci sami/v dvojicah/v skupinah ali na način sodelovalnega učenja – z uporabo avdio-vizualnih sredstev in še na številne druge načine – raziskujejo besedilo in izpolnjujejo zastavljene naloge, katerih izbira je seveda odvisna od učiteljeve kreativnosti. Zaradi tega prideta omenjeni metodi še posebej do izraza pri (postopni) interpretaciji in analizi književnih besedil, delno pa tudi pri vsebinah iz jezikovnega pouka, kakršno je določanje stavčnih členov.

Izmed ogromnega števila izzivov, ki so obravnavani v knjigi, naj zgolj omenim, da se avtorica med drugim loteva tudi načinov za oblikovanje naključnih skupin in izvedbo šaljive učne enote ter napotkov za pripravo učnih ur, ki motivirajo učence. V povezavi s slednjimi je mogoče razumeti izziv, ki govori o vključevanju igralskih veščin v ure pouka. Izmed predlogov za uporabo le-teh so po mojem mnenju najzanimivejši *Vzporedni prizori* in *Vzporedna igra*, ki omogočajo delo po skupinah. Pri obravnavi književnih besedil se to kaže v delu skupin, ki jim učitelj razdeli kratke odlomke nekega literarnega dela, katerih vir je lahko šolsko berilo. Učenci neke skupine nato poskušajo drugim skupinam prebrano prikazati brez besed, le z gibi rok in mimiko, ob čemer krepijo svojo zmožnost vživljanja v besedilo, učitelju pa tovrstno početje nedvomno predstavlja poseben način preverjanja učenčevih bralnih zmožnosti.

Poleg zgoraj prikazanega približevanja učne snovi učencem avtorica še posebej omenja vklučitev učencev v glasbeno gledališče, ki se zdi zelo kreativen način medosebnega povezovanja med učiteljem in učenci. Glasbeno gledališče namreč Patersonova pojmuje kot »uprizoritev« zgodbe ob glasbi, kar zagotovo pripomore k načrtovanju prožnejših učnih ur in negovanju učenčeve ustvarjalnosti, omogoča pa tudi vzpostavitev medpredmetnih povezav. Avtorica kot enega izmed načinov vključevanja učencev v glasbeno gledališče omenja učiteljevo branje ali pripovedovanje zgodbe, v kateri je veliko dogajanja, zaradi česar se učitelj na izbranih mestih ustavi, nakar učenci z gibanjem ob izbrani glasbi napovejo, kaj naj bi se zgodilo v nadaljevanju. Naj dodam, da je ena izmed možnosti tudi ta, da učitelj po branju/pripovedovanju začetka odlomka literarnega dela predvaja izbrano glasbo, na podlagi katere učenci razmislijo o tem, kakšno bo nadaljevanje povedanega (veselo, tragično idr.). O predvidevanjih nato steče argumentirana debata ali pisanje kratkih sestavkov, pri čemer učenci krepijo zmožnost govornega/pisnega sporazumevanja.

Glasbeno gledališče pa lahko zaživi tudi kot samostojna interesna dejavnost, del dramskega krožka ali izbirnega predmeta, kar nedvomno privabi tako tiste, ki so glasbeni navdušenci, kot tiste, ki radi pišejo pesmi in/ali prozo. Določeni učenci namreč literarno ustvarjajo, drugi pa njihovim literarnim poskusom poiščejo ustrezno glasbo, ki primerno sovпада s tematiko zapisanih sestavkov in kot podlaga iz ozadja spremlja učence takrat, ko pred razredom predstavljajo svoje izdelke. Seveda pa se morajo vsi učenci preizkusiti kot pisci in »glasbeni opremljevalci«.

Priročnik Kathy Paterson torej poleg predstavljenih napotkov, tj. tistih, ki sem jih zaradi izvirnosti želela posebej izpostaviti, zajema še veliko izzivov, ki pa naj ostanejo »trnek« za vse, ki jih tovrstni namigi za izboljšanje učnega procesa zanimajo in bodo zato sami posegli po tem izvirno zasnovanem in jedrnatem delu, se z njim seznanili (in/ali ga priporočili kolegom) ter morda kakšno rešitev tudi sami uporabili pri načrtovanju in izvajanju učno-vzgojnega procesa.

POVZETEK

V prispevku predstavljam določene vsebinske poudarke dela Kathy Paterson z naslovom *55 izzivov poučevanja in deset uporabnih rešitev za vsak izziv*, ki se mi zdijo še posebej zanimivi in inovativni. Pri izbiri izzivov sem se osredotočila zlasti na tiste avtoričine napotke, ki so namenjeni razgibani in kreativni popestritvi pouka slovenščine. Nekateri namigi za izboljšanje kakovosti učnega procesa pa so obenem združljivi tudi z uporabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij in/ali multimedijско podprtih podajanjem učne snovi.